

Opinia „Programu nauczania plastyki” w klasach 4–7 szkoły podstawowej

autorstwa Beaty Mikulik

„Program nauczania w klasach 4–7 szkoły podstawowej” autorstwa Beaty Mikulik jest zgodny z założeniami podstawy programowej zawartej w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej* opublikowanym w *Dzienniku Ustaw z dn. 24 lutego 2017, poz. 356*.

Program ma logiczną i klarowną konstrukcję – zawiera ogólną charakterystykę koncepcji programowej, uszczegółowione cele kształcenia i wychowania, treści nauczania uporządkowane według wybranych zagadnień, jasno opisane procedury osiągnięcia założonych celów edukacyjnych oraz strategię planowania i sposoby oceny osiągnięć uczniów.

W syntetycznej charakterystyce programu autorka wyjaśnia, jakimi zasadami i priorytetami kierowała się przy interpretowaniu podstawy programowej. Podkreśla znaczenie przyswajania wiedzy o zjawiskach w sztuce oraz kształtowania postaw twórczych uczniów przez i w trakcie ekspresji plastycznej. Natomiast wiedza na temat dziedzictwa kulturowego oraz uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych są, według Beaty Mikulik, niezbędnym elementem kształtowania kultury plastycznej uczniów. Autorka uświadamia też nauczycielom plastyki, jaka ciąży na nich odpowiedzialność. W 7 klasie kończy się bowiem edukacja artystyczna w programie kształcenia ogólnego według obecnie wprowadzanej podstawy programowej. Zatem w szkole podstawowej należy zbudować solidny fundament wiedzy o zjawiskach artystycznych, która jest niezbędna dla rozwijania kompetencji kulturowych umożliwiających człowiekowi rozumienie sensów i wartości przekazów kulturowych oraz świadomego uczestnictwa w życiu kulturalnym. Autorka zauważa, że właściwa realizacja takich założeń edukacji plastycznej na poziomie klas 4–7 wymaga zbadania, jaki poziom wiedzy i umiejętności oraz jaki rodzaj postaw wobec ekspresji plastycznej prezentują poszczególni uczniowie rozpoczynający naukę w klasie 4. Taka diagnoza pozwoli na zindywidualizowanie metod i form pracy, umożliwiając efektywne uzyskanie zamierzonych celów kształcenia. Bardzo cenne są wskazówki autorki programu dotyczące sposobu organizacji pracowni, gromadzenia materiałów plastycznych i pomocy dydaktycznych oraz wykorzystania lokalnych warunków środowiskowych przy planowaniu sposobu realizacji zadań dydaktycznych.

Cele kształcenia i wychowania sformułowane przez autorkę programu eksponują możliwość kształtowania poprzez zajęcia plastyczne osobowości twórczej, świadomości kulturowej oraz umiejętności budowania i odbierania form ekspresyjnych.

Treści nauczania są pogrupowane według zagadnień, które korespondują z działami wyodrębnionymi w podstawie programowej. Obejmują tematy związane z ogólnym podziałem sztuk plastycznych i dziedzin plastyki, gatunkami i tematyką wytworów plastycznych, wiedzą o strukturze dzieła sztuki oraz zagadnienia kształtujące świadomość kulturową. Należy podkreślić, że autorka w treściach nauczania uwzględniła zjawiska charakterystyczne dla współczesnych działań artystycznych (np. happening, performance, sztuka nowych mediów) oraz akcentuje zasadę łączenia ekspresji plastycznej z odpowiadającymi jej obszarami wiedzy z zakresu teorii i historii sztuki. Zgodnie z zaleceniami podstawy programowej wiedza związana z dziejami sztuki ujęta jest problemowo i w naturalny sposób łączy się z zagadnieniami rozpatrywanymi przez uczniów podczas realizacji prac ekspresyjnych. Autorka proponuje, żeby problemy dotyczące języka i funkcji sztuk plastycznych omawiać w odniesieniu do konkretnych dzieł i zjawisk artystycznych, służących jako egzemplifikacja rozpatrywanych zagadnień. Program zawiera również treści związane z integracją różnych dziedzin sztuki i uwzględnia zadania wykorzystujące w twórczy sposób nowoczesne narzędzia i technologie. Uzupełnieniem tej części programu jest propozycja konkretnych zajęć edukacyjnych w formie rozkładu materiału, który mogą wykorzystać nauczyciele, wybierając jego elementy do realizacji w poszczególnych klasach.

Omawiając procedury osiągnięcia celów edukacyjnych, autorka proponuje pobudzanie kreatywności i zainteresowania uczniów przez stosowanie różnorodnych technik i form pracy, łączenia teorii z praktyką, wykazywania związku zjawisk sztuki z doświadczeniem życiowym młodzieży. Podkreśla też, że zajęcia artystyczne oparte powinny być na metodach aktywizujących, stymulujących ciekawość poznawczą, pobudzających uczniów do samodzielnych poszukiwań twórczych i osobistych wypowiedzi.

W części omawiającej planowanie osiągnięć uczniów program zawiera wyczerpującą charakterystykę prognozowanych efektów nauczania i wychowania, podaje też metody i zasady oceny osiągnięć ucznia z uwzględnieniem specyfiki zajęć artystycznych. Znajdziemy też tabele ze szczegółowo określonymi kryteriami oceny w odniesieniu do poziomu umiejętności ucznia oraz poziomu opanowania przez niego treści programowych.

Program Beaty Mikulik jest zgodny z aktualną podstawą programową oraz poprawny pod względem merytorycznym i metodycznym. Jest logiczny i spójny wewnętrznie. Zakładane cele dydaktyczno-wychowawcze mogą być zrealizowane dzięki trafnie dobranym treściom i metodom kształcenia oraz powiązaniu programu z treściami podręczników autorstwa Stanisława S. Stopczyka, Barbary Neubart i Joanny Chołaścinskiej. Treści nauczania są zgodne ze najnowszą wiedzą z zakresu dydaktyki artystycznej oraz uwzględniają kształtowanie kompetencji kulturowych uczniów w bezpośrednim kontakcie ze zjawiskami artystycznymi. Dzięki omówionym wyżej walorom może być rekomendowany nauczycielom plastyki jako program umożliwiający realizację założeń współczesnej edukacji artystycznej w interesujący i twórczy sposób.

Anna Mazur
Zakład Edukacji Artystycznej
Wydział Artystyczny UMCS Lublin